

12. SINIF COĞRAFYA

1. Ünite

1. Aşağıda doğa olayları sonucunda yaşanan ekstrem bir durum ile ekstrem olmayan bir durum verilmiştir.

Ekstrem doğa olayı
2012 yılında Orta ve Doğu Avrupa'da yaşanan aşırı soğuklar ile kar yağışının yaklaşık bir ay devam etmesi nehir ve göllerin donmasına, ulaşımın aksamasına, enerji tüketiminin artmasına, ekonomik faaliyetlerin sekteye uğramasına ve yaklaşık 6.000'e yakın insanın hayatını kaybetmesine neden olmuştur.

Ekstrem olmayan doğa olayı
Muson ikliminin etkili olduğu Güneydoğu Asya ülkelerinde yaz aylarında görülen muson yağmurları özellikle karaya vurdukları sahil kesimlerinde sel baskınlarına ve dev dalgalara sebep olup can kaybına ve ekonomik faaliyetlerin sekteye uğramasına neden olmaktadır.

Bu örnekler dikkate alındığında bir doğa olayı hangi durumda ekstrem olarak ifade edilir?

A) Meteorolojik kökenli bir olay olması
B) Birden fazla ülkede aynı anda görülmesi
C) Can ve mal kaybına neden olması
D) Etkisinin uzun süre boyunca hissedilmesi
E) Alışılmışın dışında olan ve nadiren görülmesi

2. Dünya Meteoroloji Örgütüne göre mevsim normallerindeki sıcaklıkların ortalama maksimum sıcaklıklardan 3 ila 5 derece yüksek art arda 5 gün veya daha fazla süre ile devam etmesine sıcak hava dalgası denir. Sıcak hava dalgalarında çocuklar, hamile kadınlar, yaşlılar, aşırı kilolu kişiler ve kronik rahatsızlıkları olanlar risk altında olan kişilerdir.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun etkilerini azaltmaya yönelik tedbirlerden biri değildir?

A) Isı yalıtımlı binaların inşa edilmesi
B) Yerleşim yerlerinde yeşil alanların artırılması
C) Risk grubunda olan kişilerin belli saatlerde evlerinde kalması
D) Binaların dış cephelerinde açık renk boya ve kaplama yapılması
E) Sıcaklığın yüksek olduğu saatlerde serinlemek için denize girilmesi

3. Aşağıda küresel ısınmanın etkisiyle dünya üzerinde yaşanması beklenen bazı olaylar verilmiştir.

- Kutuplardaki buzulların erimesi
- Aşırı buharlaşma ve kuraklık
- Deniz seviyesinin yükselmesi
- Deniz sularının yer altı sularına karışması

Bu olaylar sonucunda aşağıdaki durumlardan hangisinin görülmesi <u>beklenmez</u>?

A) Tatlı su kaynaklarının azalması
B) Tarımsal üretimin ve verimin azalması
C) Tsunamilerin yaşanma sıklığının artması
D) Kutuplara yakın alçak kıyıların su altında kalması
E) Yüksek kesimlerin yerleşim yeri olarak tercih edilmesi

4. Japonya'da şimdiye kadar ölçülmüş en büyük deprem, 11 Mart 2011 tarihinde Honshu Adası'nın kuzeydoğusunda okyanus içinde meydana gelen 9,0 büyüklüğündeki depremdir. Deprem sonrasında meydana gelen tsunami, Honshu Adası'nın kuzeydoğu kıyılarını ağır hasar verecek şekilde etkilemiştir. Büyük tsunami dalgaları gemileri, arabaları, evleri ve binaları sürükleyerek kıyıdan yaklaşık 10 km içeriye taşımıştır. Tsunaminin etkisiyle Fukuşima'daki nükleer santralin soğutma bölümünün arızalanması ve sonrasında yaşanan patlama, ciddi hasara ve radyoaktif sızıntıya neden olmuştur.

Buna göre,

I. Jeolojik kökenli bir ekstrem olay yaşanmıştır.
II. Ekstrem bir doğa olayı başka afetlere neden olmuştur.
III. Tsunaminin etkisi kıyıdan 10 kilometre içerde görülmüştür.

yargılardan hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) I, II ve III.

5. *Dağların kıyıya paralel uzandığı yerlerde denizden gelen nemli hava kütleleri dağ boyunca yükselerek soğur ve yağışlara neden olur.*

Hindistan, Himalayaların güneyinde Hint Okyanusu'nun kuzeyinde yer alan bir Asya ülkesidir. Ülkede yaz mevsiminde okyanus üzerinden gelen muson rüzgârları nedeniyle hemen hemen her yıl sel ve taşkınlar görülmektedir.

Hindistan'da sel ve taşkınların görülmesinde;

I. kuzeyinde kıyıya paralel uzanan sıradağlar,
II. yazın etkili olan muson rüzgârları,
III. akarsuların oluşturdukları deltada yapılan tarımsal faaliyetler

verilenlerden hangilerinin etkisinden söz edilebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

6. Küresel iklim değişiminin gözlenen ve öngörülen etkilerinden biri de aşırı yağışlar sonucu oluşan sel ve taşkınlardır.

Bu durum sonucunda aşağıdakilerden hangisinin yaşanması beklenmez?

A) Can ve mal kayıplarının
B) Ulaşımda aksamaların
C) Toprak erozyonunun
D) Orman yangınlarının
E) Tarımsal verimde düşüşün

7.

Yukarıdaki haritada taranarak gösterilen Sahel Bölgesi'nde 1970'li yılların başından günümüze kadar belirli aralıklarla şiddetli kuraklıklar yaşanmıştır.

Bu duruma bağlı olarak bölgede aşağıdakilerden hangisinin görülmesi beklenmez?

A) Tatlı su miktarının azalması
B) Tarımsal verimin düşmesi
C) Salgın hastalıkların artması
D) Yer altı su seviyesinin artması
E) Biyolojik çeşitliliğin azalması

8. Doğa olaylarının herhangi bir yerde bazen normal sürecin dışına çıkarak o güne kadar görülmeyen veya çok seyrek görülen olaylar şeklinde gerçekleşmesi ekstrem olarak ifade edilir.

Bu açıklamaya göre,

I. İstanbul'da 4.0 büyüklüğünde bir deprem olması
II. Mersin'de Ocak ayı içerisinde bir hafta boyunca kar yağışı görülmesi
III. Marmara Denizi'nde esen rüzgârın akşam saatlerinden şiddetini artırması

olaylardan hangileri ekstrem kabul edilebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

9.

Yukarıdaki görselden anlaşılacağı üzere yeryüzünde ortalama sıcaklık her geçen gün hızla artmaktadır. Bu olay küresel çevre sorunlarının yaşanmasına neden olmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi görselde anlatılan küresel çevre sorunun ortaya çıkardığı sonuçlardan biri olamaz?

A) Yeryüzünde jeolojik kökenli doğa olaylarının yaşanma sıklığında artış yaşanması
B) Kıyı bölgelerdeki karasal ekosistemlerin yerini su ekosistemlerine bırakması
C) Yeryüzünde iklim şartlarının değişmesine bağlı su sorunlarının artması
D) Küresel sıcaklık artışına bağlı salgın hastalıkların hızla artması
E) Yeryüzünde hidrografik kökenli ekstrem olayların yaşanması

10. Kyoto Protokolü ile Paris İklim Antlaşması'nın ortak amacı, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çevre Sözleşmesi çerçevesinde sera gazlarının salınımını azaltarak küresel iklim değişiminin olumsuz etkilerini önlemektir.

Buna göre,

I. fabrika bacalarına filtre takılması,
II. meraların yerleşim alanlarına dönüştürülmesi,
III. fosil yakıtlar yerine alternatif enerji kaynaklarının kullanılması

faaliyetlerinden hangileri bu çerçeveye uygun çalışmalardır?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) II ve III.

11. Bugüne kadar yapılan ölçümlere göre yeryüzünde, görülen en yüksek sıcaklık değerleri 13 Eylül 1922 tarihinde Libya'nın El Aziz kentinde 57 ^{o}C olarak ölçülmüştür.

Bu durum dünya genelinde yaygınlaşırsa,

I. akarsu, göl ve barajlardaki su seviyelerinin alçalması,
II. temel gıda maddeleri fiyatının artması,
III. sağlık harcamalarının artması

hangilerinin yaşanması beklenir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

12. Bilim insanlarına göre yaklaşık 65 milyon yıl önce Dünya'ya çarpan bir meteor nedeniyle büyük bir yok oluş yaşanmıştır. Son araştırmalar, meteorun düştüğü yerin Meksika Körfezi'ndeki Yucatan (Yukatan) Yarımadası olduğunu kanıtlamıştır. Bu çarpışma sonucunda büyük depremler oluşmuş; Ayrıca atmosfere karışan kül ve toz bulutu sebebiyle güneş ışınları yeryüzüne ulaşamamış ve iklim değişmiştir. Buna bağlı olarak dinozorlar da dâhil tüm yaşam formlarının en az yarısı yok olmuştur.

Metinde anlatılan ekstrem doğa olayları sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Astronomik, Jeolojik, Meteorolojik
B) Meteorolojik, Hidrolojik, Jeolojik
C) Meteorolojik, Jeolojik, Astronomik
D) Astronomik, Hidrolojik, Meteorolojik
E) Jeomorfolojik, Jeolojik, Meteorolojik

13. İnsanın doğayı yanlış ve bilinçsiz kullanımı sonucu gelecekte küresel iklim sistemindeki değişimlerin önceki yüzyıllara oranla daha hızlı olacağından söz edilmektedir.

Bu duruma bağlı;

I. Tatlı su kaynaklarının azalması
II. Biyolojik çeşitliliğin artması
III. Okyanus ve deniz seviyelerinin yükselmesi

olaylardan hangilerinin gelecekte yaşanma olasılığı yüksektir?

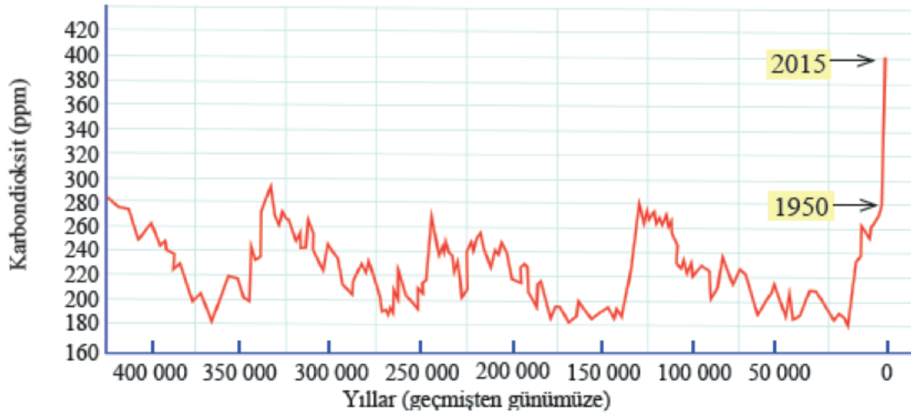
A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I ve III.

14. Küresel iklim değişikliği, yerkürenin uzun jeoloji tarihi boyunca yaşanan iklimin doğal değişkenliğine ek olarak insan etkinliklerinin de neden olduğu bir değişikliktir.

İnsanların küresel iklim değişikliğine neden olan etkinlikleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

A) Sanayide fosil yakıt kullanması
B) Tarlalarda yapay gübre kullanması
C) Rüzgâr gücünden elektrik üretmesi
D) Motorlu taşıt kullanımının yaygınlaşması
E) Şehirleşme oranının artması

15. Aşağıdaki grafikte Son 400 bin yıl boyunca atmosferdeki karbondioksit seviyesinin artışı gösterilmiştir.

1950 den günümüze karbondiokit seviyesindeki artış çok daha hızlıdır.

Bu artışın nedenleri arasında gösterilen;

I. Fosil yakıt kullanımı
II. Organik tarım uygulamaları
III. Şehir ısı adası
IV. Atıklar

unsurlardan hangilerinin etkisi diğerlerine oranla daha azdır?

A) I ve II.
B) I ve III.
C) II ve III.
D) II ve IV.
E) III ve IV.

16.

Aşağıdaki yargılardan hangisi görseldeki slogana uygun değildir?

A) Şehir içinde ağaçlandırma faaliyetleri ile yeşil alanlar artırılmalıdır.

B) Geri dönüşüm ile doğal kaynakların aşırı tüketimi azaltılmalıdır.

C) Yenilenebilir alternatif enerji kaynakları tercih edilerek karbon salınımı azaltılmalıdır.

D) Kısa mesafelerde araba kullanmak yerine bisiklet kullanılarak sera gazı salınımı azaltılmalıdır.

E) Binaların ısıtılmasında fosil yakıtlar kullanılarak enerji üretiminde iklim koşullarının etkisi azaltılmalıdır.

17. Hükûmetler Arası İklim Değişikliği Paneli tarafından ortaya konulan senaryolara göre, küresel sıcaklıkta 2100 yılına kadar ortalama 1 ilâ 3,5 derecelik bir artış olacağı tahmin edilmektedir. Bunun anlamı, en iyimser koşullarda her on yılda yaklaşık 0,1 derecelik bir sıcaklık artışı görülecektir.

Bu senaryonun gerçekleşmesi durumunda;

I. buzulların erimesi ile deniz seviyesinin yükselmesi,

II. sel, taşkın, kuraklık, çölleşme ve fırtına gibi olayların artması,

III. böcek türleri, sivrisinek ve fare gibi çevreye kolay uyum sağlayabilen canlıların sayısının artması

olaylarından hangilerinin yaşanması beklenir?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

18. *Aşağıda 1987 yılındaki kar yağışı ile ilgili gazete haberi verilmiştir.*

Meteorolojiye göre 3 gün sürecek

Marmara ve Trakya'da mart kapıdan baktırdı

BEYAZ FELÇ

● Son cemrenin toprağa düşüp ilkbahar müjdecisi olması beklenirken, kar İstanbul ve çevre illeri kasıp kavurdu

● Karadeniz'de bir koster battı. 2 denizcinin cesedi bulundu, mürettebattan 11 kişi kayıp

● İstanbul'da uçak seferleri iptal edildi, trenler çalışmadı. Elektrik ve telefon arızaları birbirini kovaladı. Ömerli Barajı'ndaki pompa arızalanınca, şehrin büyük bölümü susuz kaldı.

● Çevre ile bağlantısı kesilen Edirne, Kırklareli ve İstanbul'da ilk ve orta dereceli tüm okullar hafta sonuna kadar tatil edildi.

● Çanakkale'nin Ezine ve Gelibolu ilçelerinde iki kişi donarak öldü. Bandırma'da 5 balıkçı motorundan haber yok.

● 19. sayfada

İSTANBUL'DAN KIŞ MANZARALARI. (16'ncı Sayfada)

Doktorlardan DİKKAT

Korkulacak HAVA 19. sayfada

ASIRLIK ÇINAR FIRTINAYA DAYANAMADI ... saatte 80 kilometreye yükselen şiddetli fırtınaya dayanamayınca devrildi. Büyük bir şans eseri can kaybına yol açmayan olayda, 5 otomobil hasar gördü ve sokak uzun süre trafiğe kapalı kaldı.

Haber metnine göre;

I. Marmara'da meteorolojik kökenli bir olay yaşanmıştır.

II. Mevsim normallerinin üzerinde görülen yağışlar hayatı zorlaştırır.

III. Hava sıcaklıkları mevsim normalleri üzerine çıktığında kuraklık görülür.

IV. Marmara'da uzun yıllar Mart ayında sıcaklıklar mevsim normallerinin altında olmuştur.

yargılardan hangileri söylenebilir?

A) I ve II.
B) I ve III.
C) II ve III.
D) II ve IV.
E) III ve IV.

19. Metan, su buharı ve karbondioksit gibi sera gazları başta olmak üzere bazı gazlar yansıyan ışınları tutarak dünyanın ısınmasını sağlar. Bu olaya sera etkisi denir. Sera etkisi yapan gazların miktarındaki artış, bu doğal sera etkisinin şiddetlenmesine ve dünyanın normalden fazla ısınmasına neden olacaktır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin dünyanın normalden fazla ısınmasına neden olduğu <u>söylenemez</u>?

A) Nüfusun artması
B) Sanayileşme
C) Teknolojinin gelişmesi
D) Petrol tüketiminin artması
E) Geri dönüşümün yaygınlaşması

20. Tropikal kuşaktaki okyanuslarda oluşan, saatte 118 km ve daha fazla hızla kendi etrafında dönerek esen rüzgârlara tropikal siklon denir. Bu rüzgârlar yaklaşık olarak 5° ile 30° enlemleri arasında etkili olurlar.

Bu rüzgârların harita üzerinde numaralanmış yerlerin hangilerinde görülmesi beklenir?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

21. Küresel iklim değişimi, insanların atmosferdeki kimyasalların dengesini bozması ve atmosferin sera etkisine müdahalesi ile gerçekleşmiştir. Beşerî ve ekonomik faaliyetler sırasında atmosfere salınan su buharı, karbondioksit, metan, azot oksit ve ozon gibi sera gazları küresel iklim değişiminin temel nedenidir. Küresel ikim değişimi sonucu uç değerlerde yaşanan meteorolojik olayların artması, buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi, okyanus sularının asitliğinin artması, biyoçeşitliliğin azalması, sosyal ve ekonomik problemlerin artması beklenmektedir. Bu sonuçlar ortaya çıkmadan küresel iklim değişimiyle mücadele etmek için ....

Paragraf aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanırsa küresel iklim değişimine karşı yapılacak mücadele yanlış olur?

A) Enerji üretiminde fosil yakıt kullanımı azaltılmalıdır.
B) Orman yangınları ve orman tahribi engellenmelidir.
C) Atıklar geri dönüşüm malzemesi olarak kullanılmalıdır.
D) Nüfusun ve sanayinin toplandığı şehirlerin sayısı artırılmalıdır.
E) Azotlu gübre kullanımı ve anız yakılması gibi tarım uygulamalarından vazgeçilmelidir.

22. *Aşağıdaki görselde Efes Antik Kenti limanı ve eski kıyı çizgisi gösterilmiştir.*

Batı Anadolu'da kurulan ve kendi döneminde dünyanın en gelişmiş yerleşimlerinden biri olan Efes Antik Kenti, zamanının en önemli ticaret limanlarından biri olmuştur. Küçük Menderes Nehri'nin getirdiği alüvyonlarla dolan ve denizle bağlantısı kesilen liman günümüzde kıyıdan çok uzakta iç kesimde kalmıştır. Kent, limanın dolmasıyla ticari önemini yitirmeye başlamıştır.

Buna göre,

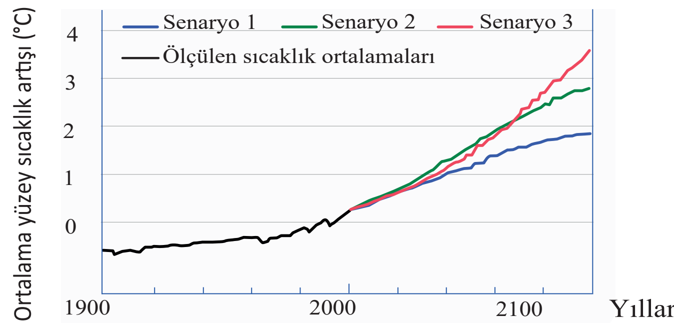
I. Bir doğal sistemdeki değişim diğer doğal sistemleri etkiler.
II. İnsanlar, yeryüzündeki faaliyetleriyle doğayı değiştirir.
III. Yeryüzünde doğal süreçlerle yaşanan değişimler yerleşim merkezlerinin önemini etkiler.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

23. 2019 Yılında yayımlanan Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) raporuna göre insanlar, sanayi devriminden sonra yerkürenin ortalama sıcaklığını yaklaşık 1°C artırmışlardır.

Aşağıdaki grafikte Hükümetlerarası İklim Değişimi Paneli (IPCC) raporundaki sıcaklık değişimini gösteren üç senaryo verilmiştir.

Sera gazlarının küresel ısınmaya etkileri de dikkate alınarak grafik incelendiğinde aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Üç senaryoya göre de küresel ısınma devam edecektir.
B) Senaryo 1 e göre sıcaklık artışı 2 °C'nin altında kalacaktır.
C) Senaryo 1 de sera gazı salınımının diğerlerine göre daha az olduğu söylenebilir.
D) Senaryo 2 2100'e kadar sürekli olarak senaryo 1 e göre daha yüksek sıcaklık artışına sahiptir.
E) Senaryo 3 sera gazı salınımının diğer senaryolara göre daha az olduğu düşünülerek hazırlanmıştır.